



## KONGELIG RESOLUSJON

Justis- og beredskapsdepartementet  
Statsråd: Monica Mæland

Ref.nr.: 19  
Saksnr.: 20/1391  
Dato: 27. mars 2020

### **Midlertidig forskrift om forenklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19**

#### **1 Bakgrunnen for forslaget**

Domstolene, politiet og påtalemyndigheten har innrettet sin virksomhet i tråd med forskrifter, tiltak og anbefalinger fra myndighetene for å redusere risiko for spredning av Covid-19. Dette gjelder blant annet karantene- og isolasjonsplikt og tilrådinger om å unngå personlig kontakt og begrense reisevirksomhet. Det er også nødvendig å ta hensyn til særlig risikoutsatte grupper. Overholdelse av disse tiltakene gjør det ikke mulig å opprettholde normal saksavvikling. I en slik situasjon må utvalgte sakstyper prioriteres, og et betydelig antall saker må utsettes.

Domstoladministrasjonen har overfor departementet understreket at det er svært viktig å iverksette avhjelpende tiltak så raskt som mulig. Domstolene holder for tiden bare rettsmøter i utvalgte saker og prioriterte sakstyper. Domstoladministrasjonen anser det som tvingende nødvendig å innføre fleksible signaturløsninger, utvide adgangen til å holde fjernmøter og åpne for større innslag av skriftlighet under rettergang. Det er behov for løsninger som åpner for at fagdommere og meddommere kan signere avgjørelser uten oppmøte i domstolene, fordi fysisk oppmøte i mange tilfeller ikke vil være mulig på grunn av de tiltakene som er iverksatt. På samme måte vil en utvidet adgang til å bruke fjernmøteløsninger og behandle saker skriftlig, gjøre det mulig å avvikle flere saker på en trygg og effektiv måte uten risiko for overføring av smitte. Dersom slike tiltak ikke iverksettes snarlig, vil det ifølge Domstoladministrasjonen få klart negative konsekvenser for saksavviklingen og svekke domstolenes evne til å behandle for eksempel fengslingssaker og andre saker om straffeprosessuelle tvangsmidler.

I medhold av midlertidig lov 27. mars 2020 om forskriftshjemmel for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 (koronaloven) § 2 kan det fastsettes midlertidige forskrifter som kan utfylle, supplere eller fravike utvalgte lover, så langt det er nødvendig for å ivareta lovens formål. Lovens formål er å tilrettelegge for forsvarlige, effektive og forholdsmessige tiltak som er nødvendige for å begrense forstyrrelsen av sentrale samfunnsfunksjoner som følge av utbruddet av Covid-19, og for å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen, næringslivet, offentlig sektor og samfunnet for øvrig, se nærmere Prop. 56 L (2019–2020) og Innst. 204 L (2019–2020).

Departementet varslet i proposisjonen punkt 3.4 at det, for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av Covid-19, kunne bli aktuelt å foreslå forenklinger og tiltak innenfor justissektoren med hjemmel i koronaloven. Blant tiltakene som ble fremhevet, var å utvide adgangen til å bruke fjernmøteløsninger i domstolene, åpne for mer skriftlig behandling i flere saker og innføre

midlertidige signaturløsninger. Hensikten er å begrense oppmøte i domstolene og innrette saksavviklingen ut fra situasjonen med blant annet karantene- og isolasjonsplikt og reisebegrensninger for dommere, parter og andre aktører.

Virksomhet knyttet til lov og orden, herunder domstolenes virksomhet, er grunnleggende for at samfunnet skal fungere. Tiltakene som er iverksatt som følge av utbruddet av Covid-19, har allerede fått alvorlige konsekvenser for saksavviklingen i domstolene samt påtalemyndigheten og politiet. Formålet om å avhjelpe negative konsekvenser for befolkningen som følge av at denne grunnleggende samfunnsfunksjonen er rammet, kan etter departementets syn ikke raskt nok ivaretas gjennom en normal lovbehandling i Stortinget. Et stort antall utsatte rettssaker kan få betydelige negative konsekvenser for samfunnet og den enkelte, og det kan også bryte med den enkeltes grunnlovfestede rett til å få sin sak avgjort av en uavhengig og upartisk domstol innen rimelig tid. Tiltakene i denne forskriften er ment å avhjelpe de konsekvensene som utbruddet av Covid-19 har for domstolenes saksavvikling. Bestemmelsene i forskriften skal gjøre det mulig for domstolene å avvikle saker og for dommerne å utføre sine oppgaver etter loven, og med dette ivareta befolkningens rettssikkerhet.

Behovet for forenklinger og tiltak har blitt belyst gjennom innspill fra domstolene selv, politiet og påtalemyndigheten, og domstolenes brukere. Departementet har underveis i arbeidet blant annet mottatt tilbakemeldinger fra Domstoladministrasjonen, Riksadvokaten, Politidirektoratet, Regjeringsadvokaten, Dommerforeningen og Advokatforeningen. Departementet sendte 24. mars 2020 et notat med forslag til forskrift på høring til de nevnte aktørene, i tillegg til de juridiske fakultetene i Bergen, Oslo og Tromsø, og Norges institusjon for menneskerettigheter. Høringsnotatet ble samtidig publisert på regjeringens nettsider, slik at også andre kunne avgi høringssvar. Høringsfristen var 24 timer. Departementet mottok i underkant av 60 høringssvar. Følgende avga høringssvar:

Domstoladministrasjonen, Norges Høyesterett, Agder lagmannsrett, Borgarting lagmannsrett, Eidsivating lagmannsrett, Frostating lagmannsrett, Gulating lagmannsrett, Hålogaland lagmannsrett, Asker og Bærum tingrett, Drammen tingrett, Fredrikstad tingrett og Halden tingrett, Inntrøndelag tingrett, Jæren tingrett, Kongsberg og Eiker tingrett, Nedre Romerike tingrett og Øvre Romerike tingrett, Nord-Troms tingrett, Oslo tingrett, Sør-Trøndelag tingrett og Fosen tingrett, Søre Sunnmøre tingrett, Vestfold tingrett, Akershus og Oslo jordskifterett, Vestoppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett, Den norske Dommerforening, Den norske Dommerforening i Sør-Trøndelag tingrett, Riksadvokaten, Agder statsadvokatembeter, Det nasjonale statsadvokatembetet, Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, Hordaland, Sogn og Fjordane statsadvokatembeter, Møre og Romsdal statsadvokatembeter, Oslo statsadvokatembeter, Rogaland statsadvokatembeter, Troms og Finnmark statsadvokatembeter, Trøndelag statsadvokatembeter, Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter, Økokrim, Politidirektoratet, Advokatforeningen, De faste forsvarerne ved Høyesterett, Generaladvokaten, Juristforbundet, Politijuristene, Samarbeidsutvalget for forlikråd og namsmenn, Norges institusjon for menneskerettigheter, Regjeringsadvokaten, Advokatfirmaet Glittertind, Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Stine Sofies Stiftelse, Anna Nylund, Heidi Tavlan, Knut Storvik, Stein Dons Heinfjell, Vegard Rosenvinge Lauvdahl, og Ørnulf Øyen og Gert Johan Kjølby.

Høringsinstansene slutter seg i det vesentlige til departementets problembeskrivelse, og det er departementets inntrykk at høringsinstansene i hovedtrekk støtter forslagene og anser dem som

effektive, proporsjonale og nødvendige for å avhjelpe konsekvenser av sykdomsutbruddet. Departementet har på bakgrunn av hørings svarene foretatt enkelte endringer sammenlignet med forslaget som ble sendt på høring, men dette er ikke markert med henvisninger til høringsinstansene eller ved å referere eller sitere fra de enkelte hørings svarene. Av innholdsmessige endringer fra høringsnotatet kan det særlig nevnes at det alternative forslaget om at en beslutning om fjernmøte eller fjernavhør ikke skulle kunne brukes som ankegrunn, ikke videreføres. Når det gjelder forskriftens bestemmelser om skriftlig behandling, er det også foretatt enkelte justeringer på bakgrunn av høringsinnspillene. Det kan særlig nevnes at forskriften § 3 om skriftlig behandling av visse enedommersaker har fått et noe utvidet anvendelsesområde. Det er videre presisert at forskriften skal gjelde også for Svalbard, og at den gjelder for forlikrådene og jordskifterettene så langt den passer.

Det er etter departementets syn også behov for å vurdere tilpasninger i reglene om forkyning. Dette behovet ble for øvrig nevnt av flere høringsinstanser. Departementet vil vurdere å følge opp dette i forskrift med hjemmel i domstoloven § 163 a.

På denne bakgrunn fremmes et forslag om en forskrift med tiltak som anses nødvendige for å muliggjøre og sikre en forsvarlig og trygg saksavvikling i rettsvesenet. Forskriften som foreslås utfyller, fraviker og supplerer lover som er omfattet av forskriftshjemmelen i koronaloven § 2, først og fremst domstoloven, straffeprosessloven og tvisteloven. Departementet foreslår i hovedtrekk følgende tiltak:

- Utvide adgangen til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør i domstolene (punkt 2)
- Utvide adgangen til skriftlig behandling av straffesaker og straffeprosessuelle tvangsmidler i domstolene (punkt 3)
- Tilrettelegge for fleksible løsninger for signering av dokumenter, herunder avgjørelser i domstolene og påtaleunntatelser i politiet og påtalemyndigheten (punkt 4)
- Tilrettelegge for fleksible løsninger for avsigelse av rettslige avgjørelser mv. (punkt 4)
- Tilrettelegge for at utleveringsbegjæringer anses mottatt også ved elektronisk oversendelse, samt at rettsanmodninger kan mottas elektronisk fra stater utenfor EU og Schengen (punkt 5).

## **2 Fjernmøter og fjernavhør i domstolene**

### *2.1 Gjeldende rett*

I *straffesaker* kan rettsmøter om forlengelse av fengslingsfrister etter straffeprosessloven § 185, såkalte fengslingsforlengelser, holdes som fjernmøter når retten finner det ubetenkelig, og rettsmøtet ellers ville medført omkostninger som ikke står i rimelig forhold til betydningen av at siktede møter. Det kreves likevel samtykke fra siktede til fjernmøte når retten samtidig skal behandle spørsmål om isolasjon etter § 186 a, og når det har gått mer enn 90 dager siden siktede sist hadde rett til å få fengslingsspørsmålet behandlet i ordinært rettsmøte. Påtalemyndigheten og siktede skal gis anledning til å uttale seg før det tas beslutning om fjernmøte, og siktede skal sikres fortrolig kommunikasjon med sin forsvarer under møtet.

Rettsmøter om pådømmelse av saker uten tiltalebeslutning og hovedforhandling etter § 248, såkalte tilståelsesdommer, kan holdes som fjernmøter med bildeoverføring når siktede samtykker, og retten finner det ubetenkelig.

Vitner og sakkyndige kan avhøres ved fjernavhør etter § 109 a jf. § 149 a når de ikke har møteplikt på grunn av den geografiske begrensning i § 109, eller andre særlige forhold gjør det ønskelig. Når en forklaring kan være særlig viktig, eller andre forhold gjør det betenkelig, bør fjernavhør likevel bare gjennomføres når den som skal avgi forklaring, ikke har møteplikt, eller vilkårene for å pålegge tiltalte eller andre å forlate rettssalen etter § 284 første ledd første, fjerde eller femte punktum er oppfylt.

Nærmere regler om fjernmøter og fjernavhør er gitt i forskrift 12. august 2011 nr. 835 om fjernmøter og fjernavhør i straffesaker.

I *sivile saker* kan rettsmøter helt eller delvis holdes som fjernmøter etter tvisteloven § 13-1 når det er særskilt bestemt eller partene samtykker. Rettsmøter om den videre behandlingen av saker etter § 9-4, såkalte planmøter, og saksforberedende rettsmøter etter § 9-5, jf. også § 29-14 tredje ledd, kan også holdes som fjernmøter. Det samme gjelder rettsmøter etter § 10-3 til sluttbehandling av saken i småkravprosess.

I Høyesterett kan stemmegivningen skje i fjernmøte etter § 13-1 når partene samtykker.

Parter, vitner og sakkyndige kan avhøres ved fjernavhør etter § 21-10 når direkte avhør ikke lar seg gjennomføre eller er spesielt byrdefullt eller kostnadskrevenende. Når en forklaring kan være særlig viktig, eller andre forhold gjør det betenkelig, bør det ikke foretas fjernavhør. Det kan likevel alltid gjennomføres fjernavhør når kostnadene eller ulempene med direkte avhør er store i forhold til betydningen tvisten har for partene.

Nærmere regler om fjernmøter og fjernavhør er gitt i forskrift 21. desember 2007 nr. 1605 til tvisteloven (tvistelovforskriften).

## 2.2 Departementets vurdering og forslag

Domstolene og deres brukere gir uttrykk for at utsettelse og andre utfordringer knyttet til personlig kontakt bør avhjelpest ved blant annet å utvide adgangen til å holde fjernmøter. Innspillene bygger på et grunnsyn om at fjernmøter er et tjenlig alternativ til ordinære rettsmøter, og ellers at skriftlig behandling kan benyttes når det er forenlig med hensynet til forsvarlig behandling, og det er umulig eller uforholdsmessig byrdefullt å behandle saken i ordinært rettsmøte eller fjernmøte. Departementet er enig i disse utgangspunktene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å utvide adgangen til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør. Det foreslås en generell adgang til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør i straffesaker og sivile saker, som kommer i tillegg til muligheten til å beslutte fjernmøte eller fjernavhør i medhold av andre bestemmelser. Forslaget er generelt utformet og omfatter også saker etter spesialprosess, så som konkurssaker, skiftesaker og gjeldsordningssaker. Den utvidede adgangen bør benyttes når det er nødvendig og ubetenkelig. Den enkelte sak må vurderes konkret. Kravet om nødvendighet skal likevel ikke praktiseres strengt, men tolkes i lys av risikoen for smitte og alternative avhjelpende tiltak. Domstolene bør undersøke om rettsmøter kan holdes som ordinære møter gjennom tilrettelegging, for eksempel ved å sørge for nødvendig avstand mellom aktørene, eller ved at det på annen måte unngås personlig kontakt når deltakerne oppholder seg på samme sted. Hvorvidt det er ubetenkelig å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør, kan stille seg ulikt i straffesaker og sivile saker. Det skal foretas en samlet vurdering, hvor det avgjørende er om det, alle forhold tatt i betraktning, vil være ubetenkelig å bruke fjernmøter eller fjernavhør. Se for øvrig merknadene til § 2.

Fjernmøteforslagene gjelder for domstolene i alle instanser, og det omfatter også hovedforhandling i tingrettene, ankeforhandling i lagmannsrettene, og ankeforhandlinger og andre rettsmøter i Høyesterett, inkludert voteringen etter straffeprosessloven § 32. Siden bevisvurderingen under skyldspørsmålet ikke kan ankes til Høyesterett, jf. § 306, og de fleste straffesaker i Høyesterett har sin tyngde på rene juridiske spørsmål, ligger forholdene etter departementets syn godt til rette for å holde fjernmøter også i siste instans. Fjernmøtereglene i forskriften får så langt de passer anvendelse for forliksrådene og jordskifterettene.

I *straffesaker* vil sakens karakter og siktedes rettigheter være sentrale hensyn ved vurderingen av om det kan benyttes fjernmøte. Departementet mener at det ikke bør fremgå av forskriften hvilke sakstyper som kan behandles i fjernmøte, men vil likevel fremheve enkelte sakstyper som kan være særlig egnet for det. Tilståelsessaker etter straffeprosessloven § 248 er én slik sakstype. Det samme er fengslinger etter § 185, som det etter rettspraksis er adgang til å avgjøre uten at siktede, aktor og forsvarer er til stede, ved såkalt kontorforretning. Rettsmøter om fengslingsforlengelser etter § 185 fjerde ledd bør, som i dag, også kunne holdes som fjernmøter. Saker om besøksforbud og oppholdsforbud etter straffeprosessloven kapittel 17 a og om opprettholdelse av førerkortbeslag etter vegtrafikkloven § 33 nr. 3 er andre egnede sakstyper. Det samme gjelder rettsmøter om internering etter utlendingsloven § 106 b, både førstegangsinternering og ved behandling av begjæring om forlenget internering. For øvrig bør saksforberedende rettsmøter kunne holdes som fjernmøter også i straffesaker.

I rettsmøter hvor det etter domstolloven § 31 skal være til stede et rettsvitne, må det legges til rette for deltakelse på en betryggende måte, for eksempel slik at rettsvitnet deltar sammen med andre eller via en egen fjernmøteløsning.

I *sivile saker* forutsetter en beslutning om fjernmøte etter gjeldende rett samtykke fra partene eller et særskilt rettslig grunnlag. Det er etter departementets syn behov for å fravike samtykkekravet. Selv om partene i den foreliggende situasjonen må antas å ville samtykke i egnede saker, tilsier tilbakemeldinger fra domstolene og andre aktører at det er behov for å kunne beslutte fjernmøter også uten samtykke. I de sivile sakene vil vurderingen av ubetenkelighet blant annet bero på om spørsmålene som behandles, er egnet for drøftelse i fjernmøte, og om én eller begge parter er selvprosederende. Departementet foreslår heller ikke for de sivile sakene å angi hvilke sakstyper det egner seg å behandle i fjernmøter, men vil fremheve at det kan være særlig aktuelt når tidsmomentet er av avgjørende betydning, for eksempel i saker om midlertidig sikring etter sjuende del i tvisteloven. Det er etter departementets syn også grunn til å fremheve særskilt at det både etter gjeldende rett og forslaget er adgang til å gjennomføre rettsmeklinger og holde saksforberedende møter som fjernmøter.

Som en ordensregel, for å sørge for kontradiksjon om behandlingen, foreslår departementet at partene skal gis anledning til å uttale seg om spørsmålet om bruk av fjernmøter og fjernavhør. Retten skal derfor ta opp disse spørsmålene med partene i både straffesaker og sivile saker.

Offentlighetens interesse i å følge rettssaker bør etter departementets syn tilstrebes ivaretatt også når det holdes fjernmøter, og det bør legges til rette for at pressen og andre interesserte kan delta i rettsmøter, så langt dette lar seg gjøre på en betryggende måte. Pressen og andre interesserte bør i rimelig tid gis informasjon om rettsmøter og om hvilke muligheter det er for å følge dem, for eksempel gjennom fjernmøteløsninger eller internettoverføring.

Departementet foreslår også å klargjøre at det skal være adgang til å beslutte at tolking skal skje som fjerntolking når det er forsvarlig.

### **3 Skriftlig behandling av straffesaker og straffeprosessuelle tvangsmidler i domstolene**

#### *3.1 Gjeldende rett*

Etter straffeprosessloven står muntlighetsprinsippet og bevisumiddelbarhetsprinsippet særlig sterkt under hovedforhandlingen. Etter loven skal hovedforhandlingen være muntlig, og vitnemål og aktørenes innlegg presenteres direkte for retten, jf. straffeprosessloven § 278 første ledd og § 296 første ledd. Videre skal «[s]kriftlige bevis leses opp av den som fører beviset, når ikke retten bestemmer noe annet», jf. straffeprosessloven § 302. Domstolen kan dessuten bare bygge på de bevisene som er ført under hovedforhandlingen, jf. § 305. Etter § 85 første ledd bokstav a plikter siktede å møte til hovedforhandlingen.

Straffeprosessloven § 327 fastsetter at ankeforhandling gjennomføres etter de regler som gjelder for første instans, så langt de passer og ikke annet er bestemt. Etter § 333 kan likevel anker til lagmannsretten som gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen eller reaksjonsfastsettelsen – såkalte begrensede anker – behandles skriftlig hvis partene samtykker. Skriftlig behandling av straffutmålingsanker er imidlertid bare aktuelt hvis strafferammen er på seks år eller mindre. Det er ikke adgang til skriftlig behandling av anke over dom til Høyesterett.

Utenfor hoved- og ankeforhandling er hovedregelen at saksbehandlingen langt på vei er skriftlig og bygger på middelbar bevisføring. For eksempel treffes avgjørelser om tvangsmidler i stor utstrekning på grunnlag av politiets saksdokumenter. For å sikre kontradiksjon, har partene imidlertid rett til å være til stede i rettsmøter under etterforskningen og komme med opplysninger og begjæringer, se straffeprosessloven § 244. Til andre rettsmøter enn hovedforhandlingen er siktede bare pliktig til å møte når retten finner hans fremmøte nødvendig etter sakens stilling, jf. § 85 første ledd bokstav b.

Ved førstegangsfengslinger har påtalemyndigheten ikke plikt til å fremstille den siktede for tingretten hvis siktede motsetter seg det, og hans fremmøte ikke er nødvendig for å avgjøre fengslingsspørsmålet, se Rt. 2013 side 766 og straffeprosessloven § 85 annet ledd. I så fall må siktede samtykke til at spørsmålet om fengsling avgjøres uten hans tilstedeværelse, se Rt. 2011 side 589. Når det gjelder fengslingsforlengelser, har siktede på tilsvarende måte en rett til å være til stede i rettsmøtet, men kan også bli fremstilt mot sin vilje dersom retten finner det nødvendig, se § 185 fjerde ledd første og annet punktum. I sak om opprettholdelse av besøksforbud etter § 222 a siste ledd har både den et forbud skal beskytte og den forbudet er rettet mot, rett til å være til stede og til å uttale seg. Partene kan imidlertid gi avkall på denne retten. Det samme gjelder for siktede i saker om opprettholdelse av førerkortbeslag, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 3.

#### *3.2 Departementets vurdering og forslag*

Departementet mener at det er grunn til å åpne for skriftlig behandling av avgjørelser etter straffeprosessloven i noe større utstrekning enn etter gjeldende rett. Sammen med en utvidet adgang til bruk av fjernmøte og fjernavhør vil det bidra til å avhjelpe de negative konsekvenser utbruddet av Covid-19 har fått for domstolenes virksomhet.

En utvidelse av adgangen til å behandle saker skriftlig er ikke aktuell for alle sakstyper. For departementet er det eksempelvis klart at det ikke bør innføres en adgang for retten til å beslutte skriftlig behandling av meddomsrettssaker i tingrettene eller henviste anker i lagmannsrettene som omfatter bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

Et grunnleggende vilkår for skriftlig behandling bør være at det er forenlig med hensynet til forsvarlig behandling. Dette innebærer blant annet at det må foreligge et forsvarlig og tilstrekkelig avgjørelsesgrunnlag, og at retten til og behovet for kontradiksjon ivaretas på en tilfredsstillende måte. Som hovedregel bør heller ikke retten beslutte skriftlig behandling når det er mest hensiktsmessig å avhjelpe smittefaren ved hjelp av fjernmøteteknologi, se punkt 2, med unntak for tilfeller der partene samtykker til behandlingsmåten. Samtidig vil betydningen av muntlig behandling variere med sakens karakter og øvrige forhold. Det bør derfor gis fleksible regler som åpner for skriftlig behandling når bruk av fjernmøte eller fjernavhør medfører ulemper eller vansker som ikke står i et rimelig forhold til den betydning muntlig behandling har i saken. Etter omstendighetene vil det kunne være uforholdsmessig krevende å gjennomføre muntlige forhandlinger med eller uten bruk av fjernmøteteknologi.

Etter departementets syn er det forsvarlig å åpne for skriftlig behandling av spørsmål om fortsatt fengsling, fortsatt beslag av førerkort og opprettholdelse av besøksforbud. Dette er enedommersaker som etter omstendighetene kan behandles skriftlig på en forsvarlig og betryggende måte. Siktede bør likevel ikke bli fratatt muligheten til å delta i rettsmøtet i større utstrekning enn det som er nødvendig. For å beslutte skriftlig behandling bør det derfor være et vilkår at det er uforholdsmessig krevende eller byrdefullt å holde et rettsmøte som fjernmøte, eventuelt at det ikke har vært mulig å gjennomføre saken på en slik måte. Det antas at det normalt vil være hensiktsmessig å gjennomføre rettsmøtet som fjernmøte i disse sakene, men spørsmålet må vurderes konkret. Når det gjelder førstegangsfengslinger og saker om besøksforbud i eget hjem, mener departementet at dette er så vidt inngripende tiltak at den siktede eller den et besøksforbud retter seg mot, bør gis mulighet til å møte dommeren i et ordinært rettsmøte eller ved bruk av fjernmøteteknologi. Det samme gjelder fengslingsforlengelser når påtalemyndigheten har begjært fullstendig isolasjon i medhold av straffeprosessloven § 222 a, eller det har gått minst 90 dager siden forrige gang fengslingsspørsmålet ble muntlig behandlet.

Det er også et behov for å utvide lagmannsrettens adgang til å beslutte skriftlig behandling av anke over dom som ikke gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Bestemmelsen i straffeprosessloven § 333 første ledd krever, i motsetning til den tilsvarende bestemmelsen i tvisteloven § 29-16 femte ledd, partenes samtykke. Etter departementets oppfatning kan samtykkekravet erstattes med en plikt for retten til å høre partenes syn før en beslutning treffes. Det bør uansett være et krav at skriftlig behandling er forsvarlig. Det bør i tillegg kreves at muntlige forhandlinger med bruk av fjernmøteteknologi ikke lar seg gjennomføre eller medfører ulemper eller vansker som ikke står i et rimelig forhold til den betydning muntlig behandling har i saken.

Etter departementets syn bør lagmannsretten med partenes samtykke også kunne beslutte skriftlig behandling av straffutmålingsanket i seksårssakene. Dette er det i dag ikke adgang til etter straffeprosessloven § 333. Det antas at også disse straffutmålingsankene vil kunne være godt egnet for en skriftlig behandling, ettersom det finnes en rikholdig rettspraksis om straffenivået for mange av de alvorligste lovbruddene. Samtidig bør det ses hen til at lagmannsretten ved ankeforhandling om reaksjonsfastsettelsen i seksårssakene skal settes med to fagdommere og fem meddommere, mens en skriftlig behandling vil skje uten deltakelse fra meddommere, jf. straffeprosessloven § 332 første ledd, jf. domstoloven § 12. Det bør derfor kreves at partene samtykker til en skriftlig behandlingsform.

Etter gjeldende rett er det ikke adgang til skriftlig behandling av anke til Høyesterett over dom i straffesak. I sivile saker kan derimot Høyesteretts ankeutvalg bestemme at en anke over dom skal behandles skriftlig hvis sakens spørsmål egner seg for det, se tvisteloven § 30-10 fjerde ledd. Etter departementet syn er det grunn til midlertidig å innta en tilsvarende adgang for straffesakenes vedkommende. Et stort antall av straffesakene for Høyesterett gjelder rent juridiske spørsmål som forsvarlig kan behandles skriftlig, og bevisføringen for domstolen er i det vesentlige middelbar. Det er også relevant at anke over dom til Høyesterett ikke kan grunnes på feil ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, jf. straffeprosessloven § 306. De hensyn som muntlighetsprinsippet i særlig grad skal ivareta, gjør seg dermed ikke gjeldende i samme grad som i saker hvor umiddelbar bevisføring er sentralt, se NOU 2016: 24 punkt 5.3.5. Det vises også til at muntlige forhandlinger, med eller uten bruk av fjernmøteløsninger, under de rådende forhold kan være krevende å gjennomføre, og at det er ønskelig å redusere restansene i påvente av at normal drift gjenopptas. Ved en skriftlig behandling vil det ikke bli avholdt muntlige forhandlinger som allmennheten kan følge, men Høyesteretts avgjørelser vil selvsagt være offentlig tilgjengelige.

På denne bakgrunn mener departementet at Høyesteretts ankeutvalg skal kunne beslutte skriftlig behandling når sakens spørsmål egner seg for det, og det er forsvarlig. Høyesteretts ankeutvalg må ved vurderingen ta stilling til om skriftlig behandling i den konkrete saken vil være forenlig med en forsvarlig og rettferdig rettergang, herunder om saken vil bli tilstrekkelig opplyst uten muntlige forhandlinger. Ved vurderingen vil ankeutvalget også kunne vurdere om hensynet til offentlighet tilsier at det holdes muntlige forhandlinger, enten som ordinært rettsmøte eller som fjernmøte. Selv om departementet antar at det i hvert fall i noen utstrekning vil kunne være hensiktsmessig å gjennomføre forhandlinger for Høyesterett som fjernmøte, ser ikke departementet tilstrekkelig grunn til å innta et vilkår i forskriften om at skriftlig behandling skal være subsidiært til muntlige forhandlinger. Når det gjelder den nærmere reguleringen av gjennomføringen av den skriftlige behandlingen, bør det gis tilsvarende regler som i tvisteloven § 30-10 fjerde ledd, jf. § 29-16 femte ledd. Reglene gir en adgang til å kombinere skriftlighet med muntlig behandling av ett eller flere enkeltspørsmål. Dette vil også i straffesakene være betryggende regler som blant annet sikrer at hensynet til kontradiksjon blir tilstrekkelig ivarett.

## **4 Signaturløsninger og avsigelse av rettslige avgjørelser mv.**

### *4.1 Signaturløsninger og avsigelse av rettslige avgjørelser i domstolene*

I prosesslovene stilles det krav om undertegning av blant annet rettslige avgjørelser, jf. tvisteloven § 19-4 annet ledd og straffeprosessloven § 43 og § 52, rettsbok, jf. tvisteloven § 13-5 fjerde ledd og straffeprosessloven § 26, og rettsforlik, jf. tvisteloven § 19-11 annet ledd. Ved avsigelse av rettslige avgjørelser er ordningen at rettslige avgjørelser anses avsagt skriftlig når den er undertegnet, jf. tvisteloven § 19-4 annet ledd og straffeprosessloven § 43 tredje ledd. Dette er videre et vilkår at rettens leder eller en fagdommer denne utpeker skal undertegne til slutt, jf. tvisteloven § 19-4 annet ledd og straffeprosessloven § 43 første ledd, eller ved at siste dommer har underskrevet, jf. straffeprosessloven § 52 første ledd.

Domstolene har ikke et system for digital signatur, men det er et anerkjent behov for å få innført løsninger som kan supplere eller erstatte kravene som i dag innebærer at dokumenter underskrives fysisk. Det er også lagt til grunn i forarbeidene til tvisteloven at begrepet underskrift bør være teknologinøytralt, jf. NOU 2001: 32 Rett på sak Bind A side 568.



Domstoladministrasjonen har i dag et pågående arbeid med å få innført en permanent løsning for elektronisk signatur i domstolene, og en slik løsning må tilfredsstillende kravet om at elektronisk signatur skal ha en teknisk løsning som sikrer notoritet for signaturen, jf. domstoloven § 197 a annet ledd. Utover dette kravet til signaturløsningen, antar departementet at en permanent signaturløsning bør være slik at den ut fra både tekniske og praktiske hensyn, informasjonssikkerhetshensyn og hensynet til innretning og investeringer, skal stå seg over tid.

Videre kan det nevnes at departementet har til behandling et høringsforslag (høringsnotat 12. juli 2018 om endringer i tvisteloven – tvistelvevalueringen) der det for ordens skyld søkes klargjort i loven at det kan underskrives på likelydende dokumenter etter tvisteloven § 19-4 annet ledd.

Departementet fremhever disse forholdene innledningsvis fordi det viser at de endringene og supplementene i forskriften som gjelder signaturløsninger og avsigelse av rettslige avgjørelser, er tuftet på behov som allerede har gjort seg gjeldende i lang tid. Den typen tiltak som her innføres for å møte domstolenes behov er etter sin art allerede ansett som både effektive og forsvarlige.

Departementet har fått innspill fra domstolene og Domstoladministrasjonen om at behovet for fleksible signaturløsninger som ikke krever oppmøte med fysisk signering av dokumenter, er tvingende nødvendig som følge av situasjonen med utbruddet av Covid-19. I domstolenes virke har både tingrettene og lagmannsrettene et stort innslag av saker med meddommere fra hele rettskretsen. Disse må regelmessig møte til domskonferanse og for å underskrive avgjørelser på et tidspunkt etter at sakene er avholdt. Det samme gjelder i saker med flere fagdommere. Både reisen, herunder særlig dersom dette skjer ved kollektiv transport, og gjennomføring av fysiske møter, innebærer økt smitterisiko. I tillegg er det slik at den praktiske gjennomføringen av møtevirksomhet og reisevirksomhet vanskeliggjøres, og i enkelte tilfeller umuliggjøres, som følge av reiserestriksjoner, karantene og isolasjon som følge av utbrudd av Covid-19.

Til illustrasjon vil alternative signaturløsninger for lagmannsretten kunne bidra til at reiser tur-retur for fem meddommere unngås, og det vil bidra til at møtevirksomhet med samling av syv dommere unngås. I tillegg vil dette avhjelpe at dommere som har hjemmekontor, ikke må reise og møtes fysisk. I saker med enedommer, det være seg i tingretten eller under saksforberedelsen i lagmannsretten, vil alternative signaturløsninger kunne legge til rette for å få utført arbeidet på hjemmekontor, med tilsvarende redusert reisevirksomhet og oppmøte i domstolenes lokaler.

En midlertidig løsning som gir mulighet til å undertegne avgjørelser uten at det skjer ved et fysisk oppmøte, vil etter departementets være et effektivt tiltak, som i lys av beskrivelsene ovenfor er nødvendig for saksavviklingen i domstolen når aktørene skal imøtekomme smitteverntiltak og for å avhjelpe de praktiske utfordringene og begrensningene for oppmøte og reise som følger av karantene- og isolasjonsplikt i situasjonen med utbruddet av Covid-19. Det er etter departementets syn behov for å foreslå en signaturløsning som kan tas i bruk straks.

Domstoladministrasjonen arbeider som nevnt med å få på plass en permanent løsning for digital signatur, men dette systemet er ikke på plass og kan ikke settes i verk på kort tid. Som det er nevnt ovenfor, vil en permanent signaturløsning måtte være slik at den imøtekommer kravet om en teknisk løsning som sikrer notoritet for signaturen, og videre antas det at løsningen ut fra både tekniske og praktiske hensyn, informasjonssikkerhetshensyn og hensynet til innretning og investeringer, skal stå seg over tid. Det antas imidlertid at det fra Domstoladministrasjonen kan være utsikter til å få på plass et midlertidig system for en elektronisk signatur. Departementet legger til grunn at Domstoladministrasjonen gjennom sitt pågående arbeid med løsninger for digital signatur, har et vurderingsgrunnlag og kompetansegrunnlag som vil kunne legges til grunn

for deres vurderinger av om en innretning for en midlertidig elektronisk signaturløsning vil være tilstrekkelig betryggende. På denne bakgrunn anser departementet det som forsvarlig at det gis hjemmel til å benytte en løsning for elektronisk signatur som Domstoladministrasjonen kan bestemme, med den forutsetningen at løsningen er betryggende og ivaretar hensynet til informasjonssikkerhet og notoritet.

All den tid en slik midlertidig elektronisk signaturløsning ikke er på plass, er det behov for å åpne for en midlertidig signaturløsning som er innrettet ut fra de tekniske forutsetningene som allerede foreligger. En slik løsning kan være at dokumenter underskrives fysisk og enten skannes eller tas bilde av, deretter sendes til domstolene og registreres i domstolenes saksbehandlingssystem. Det forutsettes at rettens leder fører kontroll med at dokumentet med slutningen, som skal sendes til domstolen for registrering er likelydende med dokumentet som ble sendt ut for underskriving, slik at notoriteten sikres. Departementet vil presisere at det er en forutsetning at dokumentene registreres i domstolenes saksbehandlingssystem.

Departementet ser imidlertid at en slik løsning vil innebære manuelle operasjoner og kan være tungvint. Den forutsetter at den som skal underskrive har tilgang til en skriver, fortrinnsvis i hjemmet. Dette kommer særlig på spissen når rettslige avgjørelser skal avsies i saker med flere dommere, herunder især for lagmannsretten. Det kan også være forhold som gjør at alle rettens medlemmer ikke kan ta i bruk en slik elektronisk signaturløsning som Domstoladministrasjonen måtte bestemme, det være seg om det oppstår tekniske problemer eller andre utfordringer for den enkelte når det gjelder å ta i bruk en digital løsning. Det bør det etter departementets syn tas høyde for i forskriften. På denne bakgrunn er det etter departementets syn behov for og hensiktsmessig at det gis adgang til en løsning der rettens leder eller en fagdommer kan underskrive på en rettslig avgjørelse for avsigelse etter godkjenning fra rettens øvrige medlemmer. Dette vil etter departementets syn kreve at godkjenningen fra rettens øvrige medlemmer bekreftes skriftlig og undertegnes særskilt av dommeren, etter kravene som gjelder for undertegnelse. Videre må slik bekreftelse fremgå enten av samme dokument som avgjørelsen eller på et eget dokument som følger med avgjørelsen. Departementet vil presisere at det er en forutsetning at dokumentene registreres i domstolenes saksbehandlingssystem. Departementet vurderer det slik at kravet om en bekreftelse, som igjen underskrives, og registreres i domstolenes saksbehandlingssystem, vil kunne gi tilstrekkelig notoritet for en slik midlertidig løsning. Departementet viser til at rettens leder i alle tilfelle skal være den som underskriver på rettslige avgjørelser til slutt, jf. blant annet tvisteloven § 19-4 annet ledd, og mener at dette vil kunne være en forsvarlig løsning. For øvrig legges det til grunn at rettens leder både har kommunikasjon med rettens øvrige medlemmer forut for og i forbindelse med avsigelse av rettslige avgjørelser, og at det ligger til rette for å føre en kontroll med at dokumentene er likelydende, slik at notoriteten sikres.

Domstoladministrasjonen beskriver situasjonen som følge av utbruddet av Covid-19 slik at driften i domstolene nærmest har stoppet helt opp, og at kun de mest tidskritiske sakene nå gjennomføres. Det er departementets vurdering at løsningene som skisseres ovenfor, er forsvarlige som alternativer til fysisk signatur ved oppmøte, og at det er forholdsmessige tiltak for avhjelpe de negative konsekvensene som følge av utbruddet av Covid-19 har for og den grunnleggende samfunnsfunksjonen domstolene utgjør.

Som følge av en innføring av midlertidige signaturløsninger som skal gjelde for prosesslovene, herunder for flere typer avgjørelser og for flere typer underskriftskrav, vurderer departementet det

som hensiktsmessig, særlig av pedagogiske årsaker, å oppstille noen særskilte, og etter intensjonen klargjørende reguleringer for avsigelse av dom i saker for straffeprosessloven, jf. forskriften § 8 annet ledd, undertegning av rettsboken, jf. forskriften § 9 og for inngåelse av rettsforlik, jf. forskriften § 10. Noen av disse endringene innebærer en viss adgang til forenkling for den saksbehandlingen som er av mer intern karakter for retten. Det vises til de generelle vurderingene ovenfor som underbygger at denne typen tiltak, i form av forenkling gjennom bruk av signaturløsninger som reduserer behov for fysisk oppmøte mv., både bidrar til å overholde de tiltakene som myndighetene har pålagt og anbefalt for befolkningen, og at denne typen tiltak er effektive, forsvarlige og nødvendige for å avhjelpe de negative konsekvensene for saksavviklingen i domstolene.. Det vises for øvrig til merknadene til disse bestemmelsene.

#### *4.2 Signaturløsninger i påtalemyndigheten*

For påtalemyndigheten foreslås det å gjøre et unntak fra kravet om underskrift i påtaleinstruksen for så vidt gjelder beslutning om påtaleunntatelse. Det foreligger på nåværende tidspunkt ikke en teknisk løsning som sikrer tilstrekkelig notoritet. Det er behov for å gjøre et unntak fra kravet inntil et godkjent system for digital signatur er på plass. Det skal imidlertid sikres notoritet på annen måte.

### **5 Internasjonalt rettslig samarbeid**

#### *5.1 Krav til utleveringsbegjæring fra fremmed stat*

Lov om utlevering av lovbrytere m.v. 13. juni 1975 nr. 39 (utleveringsloven) regulerer utlevering mellom Norge og alle andre land enn de nordiske og medlemsstatene i EU. En utleveringsbegjæring fra fremmed stat skal fremsettes via diplomatiske kanaler, med mindre annet følger av overenskomst med vedkommende stat, jf. utleveringsloven § 13 nr. 1. Den praktiske hovedregelen er at utleveringsbegjæringen sendes via diplomatiske kanaler, fra den fremmede stats ambassade til det norske Utenriksdepartementet, som oversender anmodningen til Justis- og beredskapsdepartementet.

Utleveringsloven forutsetter at utleveringsbegjæringen sendes per post. Dette fremkommer forutsetningsvis av utleveringsloven § 13 nr. 3. Der fremgår det at ved begjæring om utlevering til rettsforfølging skal vedlegges original eller bekreftet avskrift av pågripelsesbeslutningen eller annen beslutning som er utferdiget i samsvar med vedkommende stats lovgivning. Dersom utleveringen gjelder fullbyrding av dom, følger tilsvarende forutsetningsvis av § 13 nr. 4, der det fremgår at den fellende dommen skal vedlegges i original eller bekreftet avskrift.

Utleveringsloven § 13 svarer til utleveringskonvensjonen av 1957 artikkel 12 nr. 2 a.

Etter departementets vurdering har det særlig to praktiske konsekvenser at en utleveringsbegjæring fra fremmed stat må oversendes per post. Det innebærer for det første at fristen etter utleveringsloven § 20 nr. 2 ikke avbrytes før utleveringsbegjæringen er Utenriksdepartementet eller Justis- og beredskapsdepartementet fysisk i hende. Utleveringsloven § 20 nr. 2 regulerer blant annet hvor lenge norske myndigheter kan anvende tvangsmidler før formell utleveringsbegjæring må være innkommet.

Den andre praktiske konsekvensen er at saken ikke kan bringes inn for retten for vilkårsprøving før den originale utleveringsbegjæringen er departementet fysisk i hende, jf. utleveringsloven § 13 nr. 3 og 4. I HR-2017-985-U hadde Østerrike begjært en polsk borger utlevert. Østerrike

hadde kun vedlagt en ubekreftet kopi av pågripelsesbeslutningen. Høyesterett konkluderte med at det ikke var grunnlag for å avsi kjennelse etter utleveringsloven § 17 nr. 1 om at vilkårene for utlevering er til stede, og både lagmannsrettens og tingrettens kjennelser ble opphevet.

At utleveringsloven forutsetter at utleveringsbegjæringen oversendes per post, med original eller bekreftet kopi av pågripelsesbeslutning eller rettskraftig dom, forhindrer effektivt internasjonalt samarbeid i lys av de ekstraordinære omstendighetene som nå foreligger med utbruddet av Covid-19. En rekke utenlandske myndigheter har informert om at de har redusert bemanning, med utstrakt bruk av hjemmekontor og elektroniske løsninger. Det kan derfor være krevende for utenlandsk myndighet å fremskaffe originaler eller bekreftede kopier fra respektive judisielle myndigheter i vedkommende stat. Det vil også være utfordrende å få videresendt den papirbaserte utleveringsbegjæringen gjennom alle formelle ledd innenfor de korte fristene som gjelder. Flere stater har dessuten varslet at de kun vil behandle og sende ut elektroniske rettsanmodninger og utleveringsbegjæringer.

Departementet foreslår at fremmed stat kan fremsette begjæring om utlevering ved bruk av elektronisk kommunikasjon, og at kravet om original eller bekreftet kopi av pågripelsesbeslutningen eller rettskraftig dom frafalles, jf. utleveringsloven § 13 nr. 3 og nr. 4. Det foreslås å presisere at det med utleveringsbegjæringen kan vedlegges kopi av pågripelsesbeslutning eller rettskraftig dom. Utleveringsbegjæringen med vedlegg i original eller bekreftet skal ettersendes per post så snart situasjonen tillater det. Forslaget anses derfor å være i samsvar med utleveringskonvensjonen artikkel 12. Det fastholdes at begjæringen må sendes via diplomatiske kanaler, med mindre annet følger av overenskomst fremmed stat, jf. utleveringsloven § 13 nr. 1.

For å avhjelpe eventuelle betenkeligheter knyttet til elektronisk fremsendelse av utleveringsbegjæringer, foreslås det at Justis- og beredskapsdepartementet skal foreta rimelige undersøkelser for å sikre at utleveringsbegjæringen er fremsendt av kompetent myndighet i anmodende stat, etter mønster av forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 annet ledd. Det vil særlig være behov for slike undersøkelser der utleveringsbegjæringen fremsendes direkte fra fremmed stat til Norge, uten forutgående kontakt mellom norske og utenlandske myndigheter.

Departementet foreslår å kommunisere muligheten for elektronisk fremsettelse av utleveringsbegjæringer til Norge via relevante samarbeidskanaler, herunder Europarådet.

## *5.2 Elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger fra fremmed stat*

Etter forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 første ledd kan norske myndigheter behandle rettsanmodninger som er fremsendt fra utenlandsk myndighet ved bruk av telefaks, e-post eller andre elektroniske kommunikasjonsmidler i den utstrekning det følger av overenskomst med fremmed stat eller for øvrig er avtalt. Rettsanmodning fra stater som ikke deltar i Schengen-samarbeidet eller er medlem av EU må ettersendes per post for at norske myndigheter skal kunne etterkomme anmodningen.

En rekke utenlandske myndigheter har informert om at de har redusert bemanning, med utstrakt bruk av hjemmekontor og elektroniske løsninger. Det kan derfor være krevende for fremmed stat å oversende eller ettersende rettsanmodninger per post slik dagens situasjon er med utbruddet av Covid-19. Departementet ønsker derfor å lempe på disse kravene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at norske myndigheter aksepterer rettsanmodninger som er fremsendt ved bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, uavhengig av om dette følger av overenskomst med staten eller for øvrig er avtalt. Det foreslås videre å presisere at rettsanmodninger fra stater utenfor EU og Schengen-samarbeidet først trenger å ettersendes når situasjonen tillater det.

Den myndighet som mottar anmodningen til behandling må foreta rimelige undersøkelser for å sikre at dokumentene er fremsendt av kompetent myndighet i den anmodende stat, jf. forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 annet ledd.

Departementet foreslår å kommunisere muligheten for elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger til Norge via relevante samarbeidskanaler, herunder Europarådet.

## **6 Økonomiske og administrative konsekvenser**

Forslagene er administrative tilpasninger for å kunne opprettholde domstolenes saksavvikling samtidig som smittespredning i forbindelse med Covid-19 begrenses. En utvidet adgang til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør setter domstolene i stand til å behandle saker som ikke kan behandles som normalt ved fysisk oppmøte i rettslokalene, og som en konsekvens av sykdomsutbruddet ellers ville blitt utsatt. Forslaget gir økt fleksibilitet i saksavviklingen. Det vil være positivt og nødvendig for domstolenes mange brukere at saker fortsatt blir avviklet. Samtidig krever det tilpasning i arbeidsform for domstolene, advokater, politi, tolker og andre brukere av domstolene. Forslaget vil kunne bidra til å redusere restanseoppbygningen i domstolene og straffesakskjeden for øvrig, og begrenser dermed de økonomiske og administrative konsekvensene av at saker avlyses og utsettes. Forslagene om å åpne for skriftlig behandling vil på samme måte bidra til å avhjelpe negative konsekvenser. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor muntlig behandling, med eller uten bruk av fjernmøte, ikke lar seg gjennomføre eller er uforholdsmessig byrdefullt i lys av den nåværende situasjonen.

Eventuelle merkostnader dekkes innenfor Justis- og beredskapsdepartementets gjeldende budsjettammer.

## **7 Merknader til de enkelte bestemmelsene**

### **Til § 1 Formål og virkeområde**

Paragrafens første ledd første punktum angir at formålet med denne forskriften er å tilrettelegge for en forsvarlig og rettssikker virksomhet i domstolene, politiet og påtalemyndigheten ved å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av Covid-19. Forskriften gjelder også for jordskifterettene, som er særdomstoler etter domstoloven § 2. For jordskifterettene vil særlig bestemmelsene om fjernmøter og fjernavhør, og om signering og avsigelse av avgjørelser, gjelde så langt de passer. Første ledd annet punktum fastslår at forskriften så langt den passer gjelder for forliksrådene, som er meklingsinstitusjoner med begrenset domsmyndighet som angitt i tvisteloven § 6-10.

Forskrifter fastsatt med hjemmel i koronaloven gjelder for Svalbard i det omfanget og med de stedlige tilpasningene Kongen bestemmer, jf. koronaloven § 3 annet punktum. Svalbardloven § 2 fastslår at norsk privatrett og strafferett og den norske lovgivning om rettspleien gjelder for Svalbard, når ikke annet er fastsatt. Det foreslås på denne bakgrunn at forskriften skal gjelde også for Svalbard.

### **Til § 2 Fjernmøter og fjernavhør**

Etter forskriften § 2 utvides adgangen til å holde fjernmøter og gjennomføre fjernavhør i domstolene. Et *fjernmøte* er et møte hvor ikke alle deltakerne er til stede samme sted, men deltar ved bruk av fjernmøteutstyr, for eksempel som telefon- eller videokonferanse. Ved *fjernavhør* er den som avhøres ikke til stede, men deltar ved fjernmøteutstyr.

Bestemmelsen omfatter rettsmøter i tingrettene, lagmannsrettene og Høyesterett, også hoved- og ankeforhandling. Fjernmøte kan besluttes for hele eller deler av et rettsmøte og kan brukes i kombinasjon med skriftlig behandling. Det er ikke krav om at noen av deltakerne må være til stede på samme sted, og retten kan beslutte hvilke deltakere som skal delta ved fjernmøteutstyr. Dette gir fleksibilitet til for eksempel å beslutte at noen fagdommere eller meddommere skal delta fra rettens lokaler, mens øvrige deltar gjennom fjernmøteløsninger. En løsning der dommerne og advokater sitter i samme rom, mens andre deltar gjennom fjernmøteløsninger, kan også tenkes. I Høyesterett kan det etter bestemmelsen også besluttes at stemmegivningen i sivile saker etter tvisteloven § 19-4 fjerde ledd og straffesaker etter straffeprosessloven § 32 tredje ledd skal skje i fjernmøte. Bestemmelsen gjelder så langt det passer også for forlikrådene og jordskifterettene.

Retten kan etter forskriften § 2 første ledd beslutte at rettsmøter helt eller delvis skal holdes som fjernmøter, og avhør gjennomføres som fjernavhør, når det er nødvendig og ubetenkelig.

Bestemmelsen supplerer gjeldende rett og gir generelle føringer for bruk av fjernmøteløsninger i sivile saker og straffesaker, samt saker etter spesialprosess, som må vurderes i den enkelte sak.

Rettergangen må være rettferdig og ivareta partenes rettssikkerhet. Det er ikke et krav om samtykke fra partene eller siktede. Nødvendighetsvilkåret skal tolkes i lys av ulempene ved oppmøte og alternative avhjelpende tiltak, og skal ikke praktiseres strengt, jf. punkt 2.2.

Ubetenkelighetsvilkåret gir anvisning om at det skal foretas en konkret vurdering av forsvarlighet, hvor det blant annet kan ses hen til:

- sakens karakter, herunder varighet og eventuell bevisførsel
- hensynet til partene, eventuelle fornærmede og vitner
- antall involverte deltakere, og hvem deltakerne er
- ulempene ved oppmøte
- formålet med møtet
- fjernmøteutstyret, herunder om møtet holdes som telefon- eller videokonferanse
- om møtet holdes helt eller delvis som fjernmøte
- hvor deltakerne kan befinne seg, herunder om deltakelse kan skje fra steder underlagt offentlig kontroll, og i hvilken grad det kan sikres verdige og betryggende rammer for møtet
- offentlighetens mulighet til å følge saken
- partenes syn.

I straffesaker bør det etter annet ledd annet punktum særlig ses hen til sakens karakter, herunder blant annet kompleksitet, alvorlighetsgrad og varighet, omfanget av bevisførselen, og siktedes rettigheter, herunder om disse ivaretas på en tilfredsstillende måte i fjernmøte. Siktede må også sikres fortrolig kommunikasjon med sin forsvarer i møtet.

Partene skal gis anledning til å uttale seg før det tas en beslutning om fjernmøte, jf. annet ledd første punktum, og partenes syn bør i alminnelighet tillegges betydelig vekt.

Retten kan bestemme at tolking skal skje som fjerntolking når det er forsvarlig, jf. første ledd annet punktum.

Rettens avgjørelser om fjernmøter og fjernavhør etter første ledd treffes som beslutning, og kan ikke ankes særskilt, jf. tredje ledd. Beslutningen kan imidlertid brukes som ankegrunn.

### **Til § 3 Skriftlig behandling av avgjørelse om fengslingsforlengelse mv.**

Etter forskriften § 3 kan visse enedommersaker behandles skriftlig når nærmere vilkår er oppfylt. Det er ikke krav om samtykke fra siktede eller partene for at saker etter første ledd bokstav a til c skal kunne behandles skriftlig. Derimot kreves det at skriftlig behandling er forsvarlig. Det må foreligge et tilstrekkelig avgjørelsesgrunnlag, og retten til kontradiksjon må ivaretas på en tilfredsstillende måte. Når det gjelder begjæringer om fortsatt varetektsfengsling, er det særlig relevant å se hen til om siktede har anført vesentlige nye forhold siden forrige gang spørsmålet ble behandlet muntlig. Dersom påtalemyndigheten har oversendt en sak om førerkortbeslag eller besøksforbud til tingretten uten å gjennomføre politiavhør, vil det også kunne reises spørsmål om det er tilstrekkelig grunnlag for å avgjøre saken uten at det holdes muntlig forhandling i form av ordinært rettsmøte eller fjernmøte. Dette kan etter omstendighetene stille seg annerledes hvis det er oppnevnt forsvarer eller inngitt en skriftlig redegjørelse.

Adgangen til å behandle sakene skriftlig etter § 3 er i utgangspunktet subsidiær til bruk av fjernmøteteknologi. Skriftlig behandling kan bare skje når det er uforholdsmessig byrdefullt eller krevende å avholde rettsmøtet ved hjelp av fjernmøteteknologi. Det skal blant annet ses hen til sakens karakter og det konkrete behovet for muntlig behandling i saken. På generelt grunnlag skal det mer til for å beslutte skriftlig saksbehandling av fengslingsforlengelser enn de andre enedommersakene i første ledd. Spørsmålet må imidlertid vurderes konkret.

Det kan også være at det ikke har vist seg å være mulig å gjennomføre saken ved hjelp av fjernmøteteknologi. Et eksempel er der siktede i en førerkortbeslagsak er lovlig stevnet eller innkalt til et rettsmøte som gjennomføres som fjernmøte, men ikke er tilgjengelig på oppgitt tidspunkt. Etter omstendighetene vil dette kunne sidestilles med situasjonen der siktede ikke møter til et ordinært rettsmøte. Når siktedes fremmøte ikke er nødvendig for sakens opplysning, vil saken kunne behandles skriftlig hvis det ikke er opplyst eller sannsynliggjort at siktede har gyldig forfall.

Forskriften § 3 er ikke ment å innskrenke adgangen til å samtykke til skriftlig behandling etter gjeldende rett, se punkt 3.1. For eksempel kan siktede i samme utstrekning som ellers samtykke til at politiets begjæring om varetektsfengsling behandles uten siktede eller forsvarerens tilstedeværelse i rettsmøtet. Dette er likevel uttrykkelig fremhevet for saker etter første ledd bokstav a til c, se annet ledd. Det særlige kravet om at den skriftlige behandlingen må være subsidiær til bruk av fjernmøteteknologi gjelder med andre ord ikke når det er samtykket til skriftlig behandling.

Dersom påtalemyndigheten har begjært fullstendig isolasjon i medhold av straffeprosessloven § 186 a, er det et vilkår for skriftlig behandling at den siktede samtykker i dette, se tredje ledd. Det samme gjelder når det har gått mer enn 90 dager siden forrige gang fengslingsspørsmålet eller spørsmålet om fortsatt internering ble muntlig behandlet. I samsvar med regelen i annet ledd gjelder særkravet i første ledd heller ikke for disse sakene så lenge det foreligger samtykke.

I fjerde ledd fremgår det at partene skal gis anledning til å uttale seg før beslutning om skriftlig behandling treffes.

Rettens avgjørelse om skriftlig behandling treffes som beslutning, og kan ikke ankes særskilt, jf. femte ledd. Beslutningen kan imidlertid brukes som ankegrunn. Dermed vil eksempelvis en

kjennelse om fortsatt fengsling mv. kunne ankes på grunnlag av at skriftlig behandling ikke var forsvarlig.

#### **Til § 4 Skriftlig behandling av begrenset anke til lagmannsretten over dom i straffesak**

Etter § 4 kan lagmannsretten beslutte skriftlig behandling av anke over dom som ikke gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Adgangen til skriftlig behandling er utvidet sammenlignet med straffeprosessloven § 333.

Etter første ledd er det et grunnvilkår at skriftlig behandling er forenlig med hensynet til forsvarlig behandling. Det betyr at retten må vurdere om behandlingsmåten vil gi et korrekt og tilstrekkelig avgjørelsesgrunnlag, og det vil normalt ikke være tilfelle hvis anken i relativt stor grad reiser faktiske spørsmål hvor umiddelbar bevisføring vil være av vesentlig betydning. Det må også vurderes om siktede kan ivareta sine interesser på en betryggende måte til tross for skriftlig behandling. Det er ikke krav om samtykke fra partene for å beslutte skriftlig behandling, men retten er pålagt å høre dem før beslutningen treffes. Partene vil dermed gis anledning til å uttale seg om hvorvidt det er forhold i saken som tilsier at det bør holdes muntlig ankeforhandling. Retten bør legge betydelig vekt på partenes syn.

Etter gjeldende rett kan anke over dom etter straffeloven § 39 annet ledd og § 52 første ledd bokstav a med partenes samtykke behandles skriftlig i medhold av straffeprosessloven § 333 første ledd, jf. sjette ledd. Selv om det ikke fremgår klart, er det etter gjeldende rett *strafferammebegrensningen* i § 333 som ikke gjelder for disse sakene, jf. Bjerke, Keiserud og Sæther, *Straffeprosessloven kommentarutgave bind II* (4. utgave, Oslo 2011) side 1179 og Ot.prp. nr. 18 (2006–2007) side 27–28. Etter forskriften § 4 første ledd kan disse sakene etter omstendighetene også behandles skriftlig uten at det foreligger samtykke fra en eller begge parter. Det er imidlertid grunn til å utvise forsiktighet når det er spørsmål om å fullbyrde en lengre straff, og det bør derfor ved forsvarlighetsvurderingen legges særlig vekt på sakens karakter og hvilken reaksjon det er spørsmål om å idømme.

Retten har *ikke* hjemmel for å beslutte skriftlig behandling uten partenes samtykke dersom det er mest hensiktsmessig å holde rettsmøtet helt eller delvis som fjernmøte, se annet ledd bokstav a. Dette gjelder ikke hvis det å avholde rettsmøtet ved bruk av fjernmøteteknikk ikke lar seg gjennomføre eller medfører ulemper eller vansker som ikke står i et rimelig forhold til den betydning muntlig behandling har i saken. Kravet skal ikke tolkes unødig strengt. Avhengig av omstendighetene vil likevel hensynene bak muntlighetsprinsippet og bevisumiddelbarhetsprinsippet kunne kreve at domstolen og de øvrige aktørene strekker seg relativt langt for å overvinne ulike hindringer av praktisk art. Er alternativet til skriftlig behandling en fjernmøteløsning som innebærer at flere deltakere befinner seg samme sted, for eksempel i rettssalen, kreves det også at smittefare i tilstrekkelig grad kan avhjelpes.

Uten partenes samtykke kan ikke retten beslutte skriftlig behandling av straffeutmålingsanker som angår straffbare forhold som kan medføre fengsel i mer enn 6 år, se annet ledd bokstav b. Det samme gjelder anke over særreaksjon etter § 2 første ledd nr. 1 når lovbruddet har en slik strafferamme, sml. § 332 første ledd. Dette er en utvidelse sammenlignet med straffeprosessloven § 333, som ikke gir adgang til å behandle disse straffutmålingsankene uten muntlige forhandlinger, selv med partenes samtykke. Dersom det foreligger samtykke til skriftlig behandling av en slik sak, kreves det ikke i tillegg at vilkåret i annet ledd bokstav a er oppfylt. Ved den skriftlige behandlingen etter bestemmelsen her vil det ikke delta meddommere. Utenfor



den muntlige ankeforhandlingen gjelder hovedregelen i domstoloven § 12 om at lagmannsretten settes med tre meddommere når ikke annet er bestemt ved lov, sml. straffeprosessloven § 332 første ledd, som krever at lagmannsretten settes med to fagdommere og fem meddommere «[v]ed ankeforhandling». Dette er presisert i forskriften.

Etter tredje ledd er de nærmere saksbehandlingsreglene i straffeprosessloven § 333 annet til fjerde ledd gitt tilsvarende anvendelse for saker som behandles skriftlig etter forslaget. Det innebærer blant annet at hver av partene har adgang til å inngi to innlegg. Beslutning om skriftlig behandling etter bestemmelsen her kan ikke ankes særskilt, se fjerde ledd. At anken uriktig er avgjort etter skriftlig behandling kan imidlertid danne grunnlag for en anke over lagmannsrettens saksbehandling.

### **Til § 5 Skriftlig behandling av anke til Høyesterett over dom i straffesak**

Etter § 5 kan Høyesteretts ankeutvalg etter å ha hørt partene bestemme at en anke over dom i straffesak skal behandles skriftlig hvis sakens spørsmål er egnet for det, og en skriftlig behandling er forenlig med hensynet til forsvarlig behandling. I dette ligger at skriftlig saksbehandling er hensiktsmessig og egnet til å gi et korrekt og tilstrekkelig sikkert avgjørelsesgrunnlag. Før retten treffer beslutning om skriftlig behandling, skal partene gis anledning til å uttale seg, og ankeutvalget bør legge vesentlig vekt på partenes syn. Bestemmelsen er utformet etter mønster av hjemmelen for skriftlig behandling av anke over dom i tvisteloven § 30-10 fjerde ledd.

I annet og tredje ledd er det inntatt nærmere regler om saksbehandlingen i etterkant av ankeutvalgets beslutning. Hver side har anledning til å inngi to innlegg, og den skriftlige behandlingen kan kombineres med et rettsmøte til muntlig behandling av ett eller flere enkeltspørsmål. Den muntlige behandlingen vil kunne gjennomføres som fjernmøte etter forslaget i § 2.

Det vises ellers til omtalen i punkt 3.

### **Til § 6 Midlertidige signaturløsninger**

Bestemmelsen i § 6 gir hjemmel for midlertidige løsninger for undertegning av rettslige avgjørelser, når det stilles krav om undertegning etter prosesslovene. Med prosesslovene menes tvisteloven, straffeprosessloven og såkalte spesialprosesslover, slik som blant annet skjønnsprosessloven og tvangsfullbyrdelsesloven. Domstolene har ikke i dag et system for digital signatur i slike tilfeller.

Første ledd gir hjemmel for at undertegning kan skje ved bruk av en løsning for elektronisk signatur som Domstoladministrasjonen bestemmer. Undertegning etter denne bestemmelsen forutsetter at det blir etablert en slik signaturløsning. Det er et vilkår at løsningen skal være betryggende. I dette ligger at løsningen skal ivareta krav til informasjonssikkerhet og notoritet.

Andre ledd åpner for en løsning som innebærer at det anses likestilt med fysisk underskrift når det er undertegnet på et dokument, som skannes inn eller lastes opp som et bilde, og sendes til domstolens saksbehandlingssystem for registrering. Med skanning menes at et elektronisk bilde av dokumentet opprettes. Bildet må være i et format som kan leses av domstolens systemer. Det kan oversendes domstolen via e-post eller MMS. Før dokumentet legges inn i domstolens saksbehandlingssystem, skal det konverteres til pdf-format.

Etter tvistelovens og straffeprosesslovens regler anses kravet om undertegning å være oppfylt når underskriften er satt på papiret. Overfor andre som er til stede vil det da være klart nok at dokumentet er undertegnet, herunder også dersom dokumentet sirkuleres. Ved digital signering uten fysisk oppmøte og uten et fysisk dokument som sirkuleres, vil situasjonen være en annen. Derfor knyttes tidspunktet for underskriften etter signaturløsningene i § 6 til tidspunktet dokumentet sendes til domstolen for registrering. På denne måten knyttes underskriften til et tidspunkt som dommeren har kontroll over. Når det gjelder signaturløsningen etter bestemmelsens første ledd, er denne ennå ikke innført, og det er ikke klart hvilken funksjonalitet som vil ligge i denne løsningen. Det bør derfor tas høyde for at kravet om at dokumentet skal være «sendt», også omfatter andre former for oversendelse eller «avlevering» av signaturen i et digitalt system enn en forsendelse på e-post eller MMS. Det forutsettes at dokumentene som blir signert etter fremgangsmåten for de midlertidig signaturløsningene i § 6 blir registrert i domstolens saksbehandlingssystem.

Begge signaturløsningene i § 6 kan benyttes i samme sak, herunder antas det at det vil være aktuelt at en eller flere dommere undertegner på ordinær måte uten å benytte seg av signaturløsningene i § 6, jf. også merknaden til § 7 der dette presiseres i tilknytning til tidspunktet for avsigelse av dom.

### **Til § 7 Midlertidige løsninger for skriftlig avsigelse av rettslige avgjørelser i saker med flere dommere**

Forskriften § 6 fastsetter midlertidige signaturløsninger som skal oppfylle kravet til undertegning i prosesslovene. Ved skriftlig avsigelse av rettslige avgjørelser i saker med én dommer, vil det følge naturlig av bestemmelsen om midlertidig signaturløsning (§ 6) at avgjørelsen anses avsagt når den er undertegnet og sendt til domstolen for registrering. Det presiseres for ordens skyld at det også her skal legges til grunn at dokumentet må være sendt. Forskriften § 7 gir regler om skriftlig avsigelse av rettslige avgjørelser i saker med flere enn én dommer når det benyttes signaturløsning etter § 6.

Som utgangspunkt skal alle rettens medlemmer undertegne på avgjørelsen. Fremgangsmåten for dette er regulert i § 7 første ledd, og er ment å samsvare med måten dette er regulert på i tvisteloven og straffeprosessloven, men med tilpasninger for tilfeller der signaturløsninger etter §6 benyttes. Etter første ledd anses en rettslig avgjørelse avsagt når alle rettens medlemmer har signert på likelydende dokumenter ved bruk av en signaturløsning etter § 6. På samme måte som etter tvisteloven og straffeprosessloven anses avgjørelsen avsagt når rettens leder eller den han utpeker, som siste dommer, eller ved skriftlig ankebehandling siste fagdommer, har underskrevet avgjørelsen. Tidspunktet for avsigelsen vil være når avgjørelsen som er underskrevet av siste dommer, jf. ovenfor, er sendt til domstolene for registrering i saksbehandlingssystemet. Dette følger av sammenhengen med bestemmelsen om signaturløsninger i § 6, som fastsetter at et dokument anses undertegnet når det er sendt til domstolen for registrering, se for øvrig merknaden til § 6 om dette.

Det forutsettes at rettens leder eller fagdommeren fører kontroll med at dokumentet med slutningen, som sendes til domstolen for registrering, er likelydende med dokumentet som har vært sendt ut for underskriving, slik at notoriteten sikres. For øvrig skal de likelydende avgjørelsene registreres i domstolens saksbehandlingssystem.

Annet ledd åpner for en løsning der en rettslig avgjørelse avsies ved at rettens leder eller en fagdommer denne utpeker, som siste dommer, eller ved skriftlig ankebehandling siste fagdommer, undertegner på slutningen ved en signaturløsning etter § 6, og bekrefter skriftlig sammen med sin underskrift at rettens øvrige medlemmer har godkjent avgjørelsens innhold. Denne bekreftelsen kan fremgå av samme dokument som avgjørelsen eller i et eget dokument med underskrift sammen med avgjørelsen. Det er ikke tilstrekkelig at slik bekreftelse gis gjennom et notat eller merknad i saksbehandlingssystemet. Av notoritetshensyn skal det fremgå av avgjørelsen med eventuelle vedlegg, registrert i saksbehandlingssystemet, hvordan den er avsagt. I saker som har vært behandlet muntlig, bør undertegning skje av rettens leder. Godkjenning fra den enkelte dommer kan gis elektronisk, for eksempel i e-post, eller muntlig i et fjernmøte med alle rettens medlemmer til stede. Avgjørelsen anses avsagt skriftlig når rettens leder eller den han utpeker, eller ved skriftlig ankebehandling siste fagdommer, har undertegnet som siste dommer. Tidspunktet for avsigelsen vil være når avgjørelsen som er underskrevet av siste dommer, jf. ovenfor, er sendt til domstolen for registrering i saksbehandlingssystemet. Dette følger av sammenhengen med bestemmelsen om signaturløsninger i § 6, som fastsetter at et dokument anses undertegnet når det er sendt til domstolen for registrering, se merknaden til § 6. For øvrig skal dokumentet eller dokumentene deretter registreres i domstolens saksbehandlingssystem. Ved tilfeller der ikke alle dommerne benytter seg av signaturløsning etter § 6, men en eller flere benytter seg av den ordinære løsningen etter tvisteloven eller straffeprosessloven, det vil si uten at undertegningen omfatter en slik «avsendelse» som signaturløsningen i § 6 forutsetter, vil tidspunktet for avsigelse på vanlig måte være tidspunktet for rettens leders, den utpekte fagdommer eller siste dommers underskrift.

### **Til § 8 Rådslagning og avsigelse av dom ved fjernmøte**

Det følger av tvisteloven § 19-3 første ledd annet punktum at avholdelse av rådslagning når meddommere deltar, ikke kan skje ved fjernmøte. Forskriften § 8 første ledd gir adgang til å holde rådslagning som fjernmøte også i saker med meddommere.

Annet ledd gjelder avsigelse av dom i saker etter straffeprosessloven. Etter straffeprosessloven § 43 første ledd første punktum kan retten enstemmig beslutte at bare rettens leder behøver å være til stede når dommen blir avsagt. Etter § 43 første ledd tredje punktum kan enhver dommer kreve at dommen blir avsagt i et rettsmøte der alle dommerne er til stede, selv om det er truffet slik beslutning. Bestemmelsen i forskriften § 8 annet ledd fastsetter at et slikt rettsmøte kan avholdes som fjernmøte. Bestemmelsen er inntatt som en særregulering av adgangen til fjernmøte, det vil si i tillegg til den generelle bestemmelsen i § 2, fordi den gjelder domstolens saksbehandling og fordi det ikke skal gjelde en tilsvarende adgang for partene til å uttale seg om adgangen til fjernmøte ved avsigelse av dom.

### **Til § 9 Undertegning av rettsboken**

Det stilles krav om undertegning av rettsboken i tvisteloven § 13-6 fjerde ledd og i straffeprosessloven § 26. Forskriften § 9 fastsetter i første ledd at kravet om signatur er oppfylt ved bruk av signaturløsningene i § 6. Annet ledd åpner for at det er tilstrekkelig at rettsboken i saker etter straffeprosessloven undertegnes av rettens leder eller av en fagdommer denne utpeker. I så tilfelle skal de øvrige dommerne godkjenne rettsboken, og dette skal bekreftes sammen med underskriften fra rettens leder eller fagdommeren som er utpekt. For at rettsboken anses

undertegnet må den være sendt til registrering i domstolens saksbehandlingssystem, i undertegnet stand, eventuelt med en slik undertegnet bekreftelse som kreves etter annet ledd.

### **Til § 10 Midlertidig løsning for inngåelse av rettsforlik**

Tvisteloven § 19-11 regulerer formkrav for rettsforlik, herunder at rettsforliket skal underskrives av partene og rettens medlemmer. Bestemmelsen i forskriften § 10 er ment å klargjøre at reglene om midlertidige signaturløsninger også kan anvendes ved rettsforlik. I bestemmelsen fastsettes det at rettsforlik kan undertegnes ved signaturløsninger i forskriften § 6. Rettsforliket er inngått når rettens medlemmer, noe som etter lovens ordning også vil kunne være rettmekleren, jf. tvisteloven § 8-5 sjette ledd, eller forlikrådet, jf. § 6-8 sjette ledd, har underskrevet på likelydende dokumenter, og disse er sendt til registrering i domstolens saksbehandlingssystem. Det er for ordens skyld presisert i bestemmelsen at prosessfullmektigene kan underskrive på vegne av partene, noe som følger av prosessfullmakten.

### **Til § 11 Unntak fra krav om underskrift for beslutning om påtaleunntatelse**

Etter bestemmelsen kan kravet om underskrift i påtaleinstruksen § 18-7, jf. § 17-3, fravikes når utbruddet av Covid-19 gjør det byrdefullt å oppfylle kravet. Det skal så sikres notoritet på annet vis. Begrunnelsen for unntaksregelen er at det ennå ikke foreligger en tilfredsstillende teknisk løsning for digital underskrift av påtaleunntatelser, jf. straffeprosessloven § 4 b.

### **Til § 12 Krav til utleveringsbegjæring fra fremmed stat**

Etter § 12 kan fremmed stat fremsette en utleveringsbegjæring ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Begjæringen ettersendes per post så snart situasjonen tillater det. I annet og tredje ledd gjøres det unntak fra kravet om at det ved begjæring om utlevering skal vedlegges original eller bekreftet avskrift av pågripelsesbeslutningen eller annen beslutning som er utferdiget i samsvar med vedkommende stats lovgivning eller original eller bekreftet kopi av fellende dom, slik utleveringsloven § 13 nr. 3 og § 13 nr. 4 foreskriver. Det er tilstrekkelig at beslutningen eller den fellende dommen vedlegges utleveringsbegjæringen i kopi. Paragraf 12 er ment som et supplement til utleveringslovens gjeldende regler.

Det fastslås i § 12 fjerde ledd at Justis- og beredskapsdepartementet skal foreta rimelige undersøkelser for å sikre at utleveringsbegjæringen er fremsatt av kompetent myndighet i anmodende stat. Undersøkelsen foretas for å sikre utleveringsbegjæringens autentisitet.

I praksis innebærer endringen at fristen etter utleveringsloven § 20 nr. 2 er avbrutt når Utenriksdepartementet, eventuelt Justis- og beredskapsdepartementet, har mottatt en elektronisk og tilstrekkelig komplett utleveringsbegjæring fra kompetent utenlandsk myndighet. Den elektroniske utleveringsbegjæringen kan videresendes påtalemyndigheten etter utleveringsloven § 14, og bringes inn for retten for avgjørelse. Retten kan videre avsi kjennelse for om vilkårene for utlevering foreligger, jf. utleveringsloven § 17.

### **Til § 13 Elektronisk fremsendelse av rettsanmodninger fra fremmed stat**

Etter bestemmelsen i § 13 lempes det på to krav i forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 første ledd. Rettsanmodninger kan fremsendes ved bruk av elektronisk kommunikasjonsmiddel uten at det følger av overenskomst med fremmed stat eller avtale for øvrig. Videre presiseres det at rettsanmodninger fra stater som ikke er EU-medlemmer eller deltar

i Schengen-samarbeidet skal ettersendes per post så snart situasjonen med utbruddet av Covid-19 tillater det.

Det gjøres ingen endringer i forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker § 4 annet ledd.

#### **Til § 14 Ikrafttredelse**

Etter § 14 trer forskriften i kraft én dag etter at Stortinget har fått skriftlig meddelelse om forskriften, med mindre Stortinget har meddelt at forskriften skal oppheves, jf. koronaloven § 4 første ledd.

### **Justis- og beredskapsdepartementet**

t i l r å r:

Midlertidig forskrift om forenklinger og tiltak innenfor justissektoren for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av Covid-19 fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.